

2.4.2. Suunnitelma kunnostustoimenpiteistä

Kalatalousalueen kalataloudelliset kunnostukset painottuvat 2020-luvulla virtavesien poikastuotantokyvyn parantamiseen, mahdollisuuksien mukaan osana laajempia valuma-aluekunnostuksia. Kunnostussuunnitelma tukee pitkän aikavälin tavoitetta edistää luonnonlisääntymistä ja vähentää istutuksia.

Kalatalousalue selvittää vuoteen 2025 mennessä yhdessä vesialueen omistajien ja yhteistyökumppanien kanssa taimenen poikastuotannolle soveltuvat alueet Jumiskonjoessa, Kiekkijoessa, Mourujoessa ja Vääräjoessa. Selvityksissä otetaan huomioon myös mahdolliset vaellusesteet, kuten siltarummut.

Selvityksen perusteella kalatalousalue valitsee kunnostuskohteet ja niihin liittyvät toimenpiteet, kuten liettymien poistaminen tai kutusoraikkojen, pienpoikaskivikkojen ja talvehtimissyvänteiden rakentaminen kohteisiin. Kunnostetut kohteet ja niiden lähialueet rauhoitetaan tarvittaessa osittain tai kokonaan kalastukselta erikseen sovittavaksi määräajaksi kalatalousviranomaisen hallintopäätöksellä.

Kunnostukset toteutetaan hankkeina, joihin sisältyy kunnostuksen lisäksi kunnostettujen kohteiden ja mahdollisten vertailualueiden seuranta sähkökoekalastuksin tai muilla menetelmillä, kuten kutupesälaskennoin. Hankkeista tiedotetaan yleisölle. Hankkeille haetaan tarvittaessa asianmukaiset luvat ja ulkopuolinen rahoitus, jossa on mukana myös säännöstelijä. Kalatalousalueen rahoituksen osuus voi olla talkootyötä.

Toteutumista seurataan kunnostettujen poikastuotantoalueiden jokikohtaisella pinta-alamäärällä sekä pitkällä aikavälillä kunnostettujen kohteiden ja mahdollisten vertailualueiden poikastiheyksien kehittymisellä.

Valmistuneet vesistö-kunnostukset suositellaan ilmoitettavaksi Suomen ympäristökeskuksen **vesistö-kunnostajan karttapalveluun**.²¹

2.4.3. Suunnitelma istutuksista

Kalatalousalue kehittää istutus- ja toimenpidevelvoitteen tarkoituksenmukaista ja joustavaa käyttöä kalakantojen hoitoon yhteistyössä säännöstelijän ja vesialueen omistajien kanssa, niin että se tukee kalatalousalueen pitkän ajan tavoitetta kalakantojen luontaisesta lisääntymisestä.

Istukkaiksi soveltuvat lajit ja kannat

Suolijärven kalatalousalueen vesiin saa istuttaa vain tässä istutussuunnitelmassa mainittuja, **velvoiteistutuksissa vuosina 2010-2019 käytettyjä** lajeja ja kantoja (taulukko 6).

²¹ Vuonna 2020 voimassa ollut vesistö-kunnostajan karttapalvelun verkko-osoite:
<https://syke.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=3a9031b0547d43a1b7265d95351abd21>.

Taulukko 6. Kalalajit ja -kannat, joita voidaan istuttaa Suolijärven kalatalousalueen vesistöihin ilman erillistä ELY-keskuksen lupaa. Istutustiheys on suositus.

Laji	Kanta	Velvoitelaji	Suositus istutustiheydeksi
Harjus	Kitkajoen kanta	Kyllä, vaihtokala	
	Kitkajärven kanta	Kyllä, vaihtokala	
Taimen	Rautalammin reitin kanta	Kyllä	0,5-1 kpl/ha/vuosi
	Kemijoen yläosan kanta	Kyllä	
Planktonsiika	Koitajoen kanta	Kyllä	Enintään 10 kpl/ha/vuosi
Vaellussiika	Luirojoen kanta	Kyllä	Enintään 10 kpl/ha/vuosi
Pohjasiika	Ivalojoen kanta	Kyllä	Enintään 10 kpl/ha/vuosi
	Juutuanjoen kanta	Kyllä	Enintään 10 kpl/ha/vuosi
Kirjolohi		Kyllä, vaihtokala (vieraslaji)	
Kuha	Kemijärven kanta	Ei	

Kunnostettujen taimenen poikastuotantoalueiden tuki-istutuksia voidaan tehdä myös taimenen vastakuoriutuneilla (vk) poikasilla ja mädillä. Tuki-istutusten tuloksellisuuden seuraamiseksi suositellaan, että mäti tai vk-poikaset merkitään soveltuvalla menetelmällä (esim. alitsariinikylvety²²).

Muiden lajien ja kantojen istuttaminen suunnitelmakaudella on kielletty ilman erillistä istutussuunnitelmaa ja ELY-keskuksen myöntämää lupaa.

Velvoiteistutusten vaihtokalana voidaan käyttää kirjolohta, jollei muita tässä istutussuunnitelmassa hyväksytyjä lajeja tai kantoja (taulukko 6) ole riittävästi saatavilla. Muissa kirjolohen istutuksissa otetaan huomioon lajin vieraslajiluokitus ja istutuksia tehdään harkiten lähinnä istuta ja ongi -kohteisiin. Kuhan osalta vaihtokalaksi hyväksytään ainoastaan Kemijärven kanta oleva kuha.

Planktonsiian istuttamista vältetään sellaisiin järviin, joissa seurantatiedon tai kalastajilta saadun palautteen mukaan esiintyy runsaasti haukimadon tai loppilapamadon loisimia siikoja, koska planktonsiika on seurantatulosten perusteella alttiimpi loisille kuin vaellussiika tai pohjasiika. Loisongelman leviämisen ehkäisemiseksi suositus siikaistukkaiden määrälle on enintään 10 kpl/ha vuodessa, kunnes ongelma on helpottunut (siikaa voidaan käyttää yleisesti talouskalana).

²² Alitsariinikylvety on merkintämenetelmä, jossa mätiä tai kalanpoikaisia pidetään tietty aika alitsariinipitoisessa vedessä. Alitsariini on merkkiaine, josta jää pysyvä jälki kalan luutumiin, kuten päässä sijaitseviin kuulokiviin eli otoliitteihin. Myös mätijyvissä silmäpisteasteella olevilla kalanalkioilla on otoliitit, joihin merkki jää kylvetyksessä. Kylvety voidaan tehdä viljelylaitoksessa ilmastetussa haudontasuppilossa, viljelykaukalossa tai altaassa, tai kuljetuksen aikana happipakkauksessa tai kalankuljetussäiliössä. Alitsariinimerkki ei näy paljaalla silmällä, vaan se luetaan kalan otoliitista erityismikroskoopilla. (Mäti-istutusten tuloksellisuudesta ks. esim. Niva ym. 2012 ja menetelmästä esim. Keränen 2004.)

Kaikki istutukset on tehtävä suunnitellusti ja valvotusti. Kalatalousmaksuun tai toimenpideveloitteeseen perustuvat istutukset tehdään kalatalousviranomaisen hyväksymien suunnitelmien mukaisesti. Muita istutuksia tehdään kalatalousalueen tai kalastusoikeuden haltijoiden niitä varten laatimien suunnitelmien mukaisesti.

Istutukset on ilmoitettava kalastuslain (379/2015) 74 §:n mukaisesti istutusrekisteriin kolmen kuukauden kuluessa istutuksesta. Istutuksen rahoittaja tai suorittaja ilmoittaa istutukset valtakunnalliseen sähköiseen istutusjärjestelmään (Sähi-sovellus). Ilmoitus tehdään verkko-osoitteessa: <https://kala-asiointi.mmm.fi/>.

Kalatalousalue pyrkii selvittämään yhteistyössä Yli-Kemin ja muiden Kemijoen alueen kalatalousalueiden, kalatalousviranomaisten, säännöstelijän ja muiden yhteistyökumppanien kanssa mahdollisuutta Kemijärven kuhan saamiseksi istukkaaksi ja vaihtokalaksi alueen kuhakantojen hoidossa.

2.4.4. Ehdotukset kalastuksen kehittämistoimenpiteiksi

Yhtenäislupa-alueen kehittämiseen liittyen kalavesien saavutettavuutta ehdotetaan parannettavaksi rakentamalla lisää veneenlaskupaikkoja. Tällä hetkellä veneenlaskupaikkoja on Luksuan padolla, Räpsyn kanavalla ja Likomättäänsalmessa sekä Yli-Suolijärvellä Kuivassalmessa.

Kotitarvekalastusta ja pyydyskalastusta pyritään tekemään tunnetuksi paikallisella tasolla mm. lapsille ja nuorille suunnatuilla tapahtumilla, kuten eri pyydyksiä esittelevillä kalastusnäytöksillä, joissa voi olla mukana kaupallisia kalastajia. Tällä vastataan huoleen kalastuksen vähenemisestä ja kalastajien ikääntymisestä alueella.

2.5. Suunnitelma kalastusta ja kalakantoja koskevan seurannan järjestämisestä

Tässä on kuvattu seurannan yleiset periaatteet. Kalastuksen ja kalakantojen osalta seuranta on kirjattu tavoitteiden yhteydessä (ks. kappale 2.2. *Kalakantojen ja kalastuksen tavoitetila ja osatavoitteet*). Tavoitteet on esitetty tiivistettynä liitteessä (liite 7).

Suolijärvillä on tarkkailuvelvoite, jonka puitteissa kalastuksen ja kalakantojen seuranta on tehty 1980-luvun alusta lähtien kalatalousviranomaisen hyväksymien kalataloudellisten tarkkailuohjelmien mukaisesti.

Kalataloudellinen velvoitetarkkailu on jatkossakin keskeisin kalastuksen ja kalakantojen seurantamenetelmä Suolijärven kalatalousalueella. Velvoitetarkkailun puitteissa seurataan kalastustiedusteluin ja kalakantanäytteitä ottamalla kalastajien ja pyynnin määrää, pyyntiponnistusta, yksikkö- ja kokonaissaalista sekä kalakannan tilaa ja kalojen kasvua ja kuntoa.

Kalatalousalue kehittää velvoitetarkkailun raportointia yhdessä säännöstelijän ja tarkkailun suorittajan kanssa siten, että tarkkailutuloksista saadaan määrävuosin, esimerkiksi kolmen tai neljän kalastustiedustelun jälkeen, lyhyt ja selkeä yhteenveto, josta ilmenevät tarkastelujaksolla mahdollisesti tunnistettavat trendit kalakantojen tai kalastuksen osalta. Usean vuoden aineistoon

22.2.2023

Suolijärven kalatalousalue

KALASTUSLAIN 37 §:n 3 MOMENTIN MUKAINEN KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMAN PALAUTUS JA TÄYDENNYSKEHOTUS

1. KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMAN PALAUTUS

ELY-keskus toteaa, että kalatalousalueen ehdotus käyttö- ja hoitosuunnitelmaksi ei täytä kalastuslain mukaisia hyväksymisen edellytyksiä. ELY-keskus palauttaa käyttö- ja hoitosuunnitelman kalatalousalueelle oheisessa täydennyskehotuksessa esitettyjen perusteiden mukaisesti uudelleen valmisteltavaksi.

2. KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMAN TÄYDENNYSKEHOTUS

Kalastuslain 37 §:n 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi palauttaa ehdotuksen käyttö- ja hoitosuunnitelmaksi kalatalousalueelle uudelleen valmisteltavaksi, jos ehdotus ei täytä hyväksymisen edellytyksiä. Hallituksen esityksen HE 192/2014 vp. mukaan (s. 51) palauttaessaan suunnitelmaa ELY-keskuksen tulisi aina ilmoittaa kalatalousalueelle syy palauttamiselle kertoen, miltä osin suunnitelmaa tulisi täydentää.

2.1 KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMAN ISTUTUSSUUNNITELMA

Kalastuslain 35 §:n mukaan kalatalousalueen on laadittava ja otettava käyttöön aluettaan koskeva käyttö- ja hoitosuunnitelma, jolla turvataan alueen kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto ja käyttö sekä biologinen monimuotoisuus, ja edistetään vapaa-ajan sekä kaupallisen kalastuksen toimintaedellytyksiä.

Hallituksen esityksen 192/2014 vp. mukaan: "Kalavarojen käyttö ja hoito olisi siten kaikilla kalatalousalueilla järjestettävä kalastuslain 1 §:n mukaisia tavoitteita toteuttavalla käyttö- ja hoitosuunnitelmalla, jonka sisältövaatimukset olisi säännelty kalastuslaissa ja jonka hyväksyisi ELY-keskus."

ELY-keskus toteaa, että kalatalousalueen esittämille ELY-keskuksen istutussuunnitelmasta poikkeaville istutuksille on esitettävät perusteet. ELY-

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen kalatalouspalvelut Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060, Hallituskatu 3 B PL 115, Kalliokatu 4
96101 Rovaniemi 87101 Kajaani

PL 86, Veteraaninkatu 1
90101 Oulu

22.2.2023

keskuksen istutussuunnitelma noudattaa kalastuslain 1 §:n mukaisia tavoitteita parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon nojautuen. ELY-keskuksen istutussuunnitelmasta poikkeaminen käyttö- ja hoitosuunnitelman istutussuunnitelmassa vaatiikin esitettäväksi tarkempia perusteita, jotta käyttö- ja hoitosuunnitelmassa todetut poikkeavuudet ELY-keskuksen istutussuunnitelmaan voidaan hyväksyä.

Kalatalouspäällikön sijaisena,
Johtava kalatalousasiantuntija

Maare Marttila

Lakimies

Elias Rauhala

Lisätietoja asiassa antaa:

Kalatalousasiantuntija Jouni Hiltunen
jouni.hiltunen@ely-keskus.fi
Puhelin 0295 037 046, vaihde 0295 037 000

Lakimies Elias Rauhala
elias.rauhala@ely-keskus.fi
Puhelin 0295 037 056, vaihde 0295 037 000

Tämä asiakirja LAPELY/5597/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/5597/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Marttila Maare 23.02.2023 12:12

Esittelijä Rauhala Elias 22.02.2023 10:54